

آفت‌ها و تهدیدهای اثرگذار بر جامعه منتظر

نداشتن معرفت ولی معصوم(ع)، دنیازدگی و قانع نبودن به مقدرات الهی از جمله آفت‌های جامعه منتظر است؛ جامعه شیعه در این رابطه و برای برکنار ماندن از این آسیب‌ها بایستی توصیه‌های ائمه(ع) را به عنوان اصول و مبانی مورد توجه قرار دهد.

نداشتن معرفت ولی معصوم(ع)، دنیازدگی و قانع نبودن به مقدرات الهی از جمله آفت‌های جامعه منتظر است؛ جامعه شیعه در این رابطه و برای برکنار ماندن از این آسیب‌ها بایستی توصیه‌های ائمه(ع) را به عنوان اصول و مبانی مورد توجه قرار دهد.

حجت‌الاسلام والمسلمین محمدتقی ربانی، رئیس پژوهشکده مهدویت و آینده‌پژوهی و مدیر انجمن علمی مهدویت حوزه علمیه در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، با تأکید بر ضرورت بازخوانی مدام مفاهیم و آموزه‌های دینی توسط اندیشمندان و متولیان دین و پاسداران باور و اندیشه گفت: ممکن است در برهه‌هایی از زمان با افراط‌ها و تفریط‌ها، به برخی از این آموزه‌ها و مفاهیم پیرایه‌هایی بسته شود و یا کاستی‌هایی نسبت به آن‌ها صورت گیرد و مورد تحریف قرار گیرند. بنابراین ضرورت غربالگری آموزه‌ها و بازخوانی آن‌ها امری غیرقابل انکار است.

ضرورت بازخوانی آموزه‌های دینی و عصری کردن آن‌ها

ربانی بخشی از ضرورت بازخوانی آموزه‌های دینی را معطوف به لزوم عصری کردن آن‌ها دانست و بیان کرد: با توجه به این‌که اندیشه انسان‌ها و دانش‌های بشری در حال رشد است و ادبیات فهم و برداشت از مفاهیم نیز در زمان‌های مختلف، گوناگون است، باید معنای‌ای را که قبلاً با آن‌ها سر و کار داشته‌ایم، مورد تبیین مجدد قرار دهیم. هر چند ما معتقدیم که اصول و پایه‌ها ثابت است، اما نگاه تبیینی و توصیفی‌ای که به این آموزه‌ها می‌کنیم، با توجه به ادبیات هر عصر و برداشت‌های هر عصر باید مکرر شود و ادامه داشته باشد.

یهودیان و مسیحیان نیز پیش از مبعوث شدن پیامبر گرامی اسلام(ص)، در اطراف مکه و مدینه در انتظار ظهور ایشان بودند اما به آفت‌هایی دچار شدند که آن‌ها را از یاری جبهه حق بازداشت و به دشمنان و معارضان جبهه حق تبدیل شدند. آن چه عامل این گمراهی بود دنیازدگی و حرص به دنیا و قانع نبودن به مقدرات الهی بود

وی با اشاره به تطورات علوم و مسائل آن‌ها در طول تاریخ، بیان کرد: برای مثال ما می‌بینیم که در فقه و در طول زمان، در مسائلی که درباره ابزارهایی که به واسطه آن‌ها از مکاسب محله و محرمة سخن گفته می‌شود، چرخش‌ها و توسعه‌هایی پدید آمده است. در فهم گزاره‌های دینی نیز این چنین است و تکرار تألیف کتاب‌های کلامی و اعتقادی نشان از یک حرکت تطوری می‌دهد. در گذشته این کار گاه توسط حاشیه‌ها انجام می‌شد و امروز با ارائه مستقل آراء و آثار این تبیین و توصیف به زبان عصر انجام می‌شود.

رئیس پژوهشکده مهدویت و آینده‌پژوهی با تأکید بر این که نباید از بازخوانی مدخل‌ها و آسیب‌زدایی و پیرایش آن‌ها از عناصر افراطی و تفریطی هراس و نگرانی داشت، عنوان کرد: این بازخوانی و آسیب‌زدایی ما را در مقابل دشمنان بیمه می‌کند و به ما استواری و صلابت می‌بخشد.

ربانی در ادامه با همین نگاه به تحلیل اوصاف و ویژگی‌ها و شاخصه‌های جامعه منتظر به عنوان اصول و مبانی انتظار پرداخت و گفت: در دوران غیبت ما را از برخی آسیب‌ها و آفت‌ها برحذر داشته‌اند. برای مثال گفته‌اند که در زمان غیبت حیرت وجود دارد و حق بر بسیاری از افراد مشتبه می‌شود و راه خود را گم می‌کنند و در دامن باطل می‌افتند، و گفته‌اند که در دوران غیبت ربا فراوان می‌شود؛ به صورتی که غبار آن بر بسیاری از افراد می‌نشیند، و یا گفته‌اند که مساجد کم‌رونق و ساختمان‌ها و ابنیه‌ها و گلدسته‌ها پررنگ می‌شود، یا در رابطه با زنان رفتارهایی گزارش شده است.

اهتمام و اجتهاد برای شناخت ولی معصوم؛ از شاخص‌های جامعه منتظر

وی با بیان این که جامعه منتظر جامعه‌ای است که در آن فعالیت‌هایی صورت گیرد که دقیقاً از این آسیب‌ها محفوظ بماند، اظهار کرد: برای مثال در مورد حیرت و گم شدن راه حق یکی از مهم‌ترین کارویژه‌ها انجام تلاش‌ها و کوشش‌ها و اجتهادهایی در زمینه معرفت و به ویژه معرفت ولی است. می‌دانیم که ائمه (ع) در قالب دعاها و احادیث خود ما را بسیار به این امر یعنی به شناخت ولی معصوم و ارتباط همواره با او دعوت کرده‌اند و این مطلب می‌تواند به عنوان یکی از شاخص‌های کلیدی در جامعه منتظر مورد توجه قرار بگیرد.

باید آسیب‌های برشمرده شده برای جامعه منتظر را به عنوان مواضع خطرات و گرفتاری‌ها فهرست کنیم و برای مقابله با آن‌ها به رهنمودها و ارائه طریق‌هایی که از سوی اولیا و پیشوایان دینی ما بیان شده است برویم و اصول و مبانی جامعه منتظر را از آن‌ها استخراج کنیم و در جامعه ارائه دهیم

این پژوهشگر حوزه مباحث مهدویت از نیازدگی به عنوان یکی دیگر از آفت‌های جامعه منتظر یاد کرد و با اشاره به دوره انتظار برای ظهور پیامبر خاتم (ص)، گفت: ما می‌بینیم که یهودیان و مسیحیان نیز پیش از مبعوث شدن پیامبر گرامی اسلام (ص)، در اطراف مکه و مدینه در انتظار ظهور ایشان بودند اما به آفت‌هایی دچار شدند که آن‌ها را از یاری جبهه حق بازداشت و به دشمنان و معارضان جبهه حق تبدیل شدند. آن چه عامل این گمراهی بود نیازدگی و حرص به دنیا و قانع نبودن به مقدرات الهی بود.

توصیه‌های ائمه (ع)؛ اصول و مبانی برکنار ماندن از آسیب‌های عصر غیبت

وی با بیان این که جامعه شیعه در این رابطه و برای برکنار ماندن از این آسیب بایستی توصیه‌های ائمه (ع) را به عنوان اصول و مبانی مورد توجه قرار دهد، عنوان کرد: یکی از مهم‌ترین مباحثی که در مورد جامعه منتظر و منتظران مطرح شده است، بحث مربوط به قناعت و حداقل ابتلاء به دنیا و مسائل دنیوی است. بر این اساس منتظران پرداختن به مادیات را باید به رفع نیازها و دستیابی به آرامش و امنیت و مقاصد خود محدود و توجه خود را به رسالت‌ها و وظایف مهمی که در عصر غیبت دارند معطوف کنند.

ربانی افزود: الان یکی از مشکلاتی که ما با آن مواجهیم و در جامعه منتظر باید بر آن حساس بود، قانع نبودن به آن روزی‌ای است که خداوند مقدر فرموده است و حرص و بی‌تابی‌ها برای دنیا که ما بسیار شاهد آن هستیم یک تهدید جدی است و اگر در مورد این مسئله اقدامی نشود، شاید در آینده ضربات سنگینی از این بابت که برای رسیدن به دنیا مسابقه گذاشته‌ایم، بخوریم.

مدیر انجمن علمی مهدویت حوزه علمیه با توجه به یکی دیگر از آسیب‌های برشمرده شده برای جامعه مسلمین در دوران غیبت گفت: این که مساجد ما روح لازم را برای این که بتوانند مردم را لحظاتی از دنیا غافل و به خدا متوجه کنند، داشته باشند باید مورد توجه قرار بگیرد.

وی در پایان خاطرنشان کرد: به همین طریق ما باید آسیب‌های برشمرده شده برای جامعه منتظر را به عنوان مواضع خطرات و گرفتاری‌ها فهرست کنیم و برای مقابله با آن‌ها به رهنمودها و ارائه طریق‌هایی که از سوی اولیا و پیشوایان دینی ما بیان شده است، برویم و اصول و مبانی جامعه منتظر را، یعنی جامعه‌ای که می‌خواهد بر اساس یاری دولت حق زندگی خود را تنظیم کند، از آن‌ها استخراج کنیم و در جامعه ارائه دهیم؛ به نحوی که این اصول و مبانی، سبک‌ها و الگوها و چارچوب‌ها را به گونه‌ای مشخص کند که فرد منتظر در درون آن‌ها همچون سربازی باشد که هر لحظه آماده یاری مولای خویش باشد.